

בס"ד. ד' פ' פינחס, ט"ז תמוז, תשל"ה*.

אך בגורל יחלק את הארץ¹, חלוקת ארה"ק, שכבשו את ארץ כנען² ועשו אותה ארץ ישראל, ועד שעוד בהיות בני"מ במדבר (טרם שבאו לא"י) נאמר עלי' ארץ אשר גו' עיני ה"א בה מרשית השנה ועד אחרית שנה³, הנה מבאר אשר חלוקת ארה"ק הייתה ע"פ הגורל. והוספה בזה על פי ה"מ ומפרש רש"י⁴ ברוח הקודש. ועוד ענין הי' בחלוקת הארץ לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט נחלתו⁵, שהו"ע עפ"י שכל. שהרי פירוש הפשוט בלרב תרבה גו' הוא כמו שמפרש רש"י [אשר פירוש רש"י עה"ת הוא פשוטו של מקרא⁶] לשבט שהי' מרובה באוכלוסין נתנו חלק רב שלא היו החלקים שוים כו', דחלוקה זו היא ע"פ שכל. [והגם דהרמב"ן פליג ע"ז וכן יש פירושים אחרים ברש"י⁸, הרי הרמב"ן מפרש כוונת רש"י כפשוטה. ואפילו להרמב"ן וכן לפי מפרשים אלו שמפרשים את דברי רש"י כדעת הרמב"ן, הנה מזה גופא שלפי פירושה הוצרך הכתוב לשלול החלוקה ע"פ שכל מוכח שיש לחלוקה זו שייכות לשכל. אבל עיקר המדובר כאן הוא פשטות הכתוב ופשטות פירוש רש"י והספרי⁹. שהחלוקה הייתה לפי מספר האנשים, שהיא חלוקה ע"פ שכל]. נמצא שבחלוקת הארץ היו ג' ענינים. ע"פ גורל, ע"פ רוח"ק, וע"פ שכל המובן גם בנפש השכלית.

(ב) **והנה** הענין דחלוקת הארץ ע"פ גורל מבאר כ"ק אדמו"ר הצ"צ¹⁰, מיוסד על מאמר כ"ק אדמו"ר הזקן¹¹ במה שאמר ריב"ז איני יודע באיזו דרך מוליכים אותי¹², דלכאורה תמוה, והרי ריב"ז לא הלך ד"א בלא תורה ובלא תפילין¹³, ופ' שנה למד ולימד תורה¹⁴ וכו', ומה מקום לספק באיזו דרך מוליכין אותה, ומבאר בזה כ"ק אדה"ז שזהו מצד עצם הנפש, היינו מצד בחי' הנפש שלמעלה מטו"ד. ולכן

(* יצא לאור בשעתו, "יום שלישי שהוכפל בו כי טוב פ' מטו"מ, ה'תשל"ה".

- 1) פינחס כו, נה — והוא בהשיעור דיום השלישי (דשבוע זה) שהוכפל בו כי טוב; ופרטי החלוקה (לבאי הארץ) — שתלויים בדיני הירושה (מיוצאי מצרים) — נאמרו בהשיעור דיום הרביעי (יום בו נאמר המאמר).
- 2) עיין תו"א, תו"ח וכו' ר"פ וישב.
- 3) עקב יא, יב.
- 4) יהושע יט, ג.
- 5) פרשתנו כו, נו. ולכל הגירסאות בפרש"י כאן — הייתה חלוקה גם ע"פ רוח"ק.
- 6) פרשתנו כו, נד.
- 7) פירש"י בראשית ג, ח. כד. ועוד.
- 8) ראה רא"ם כאן ועוד. וש"נ לב"ב (ק"ז, א. קכב, א) וספרי כאן.
- 9) וראה ג"כ ראב"ד הובא בש"מ לב"ב שם. הרי"א ליהושע. מלבים כאן. ועוד.
- 10) אוה"ת פרשתנו ע' אינט ואילך. וראה גם ד"ה אך בגורל תרכ"ו.
- 11) הובא באוה"ת וד"ה אך בגורל שם. וראה גם לקו"ת ויקרא ג, סע"ד. ד"ה אשרנו תפר"ח ותצ"ו. סד"ה להבין כו' הי' בעיניך (קצורים לתניא ע' מא ואילך).
- 12) ברכות כח, ב.
- 13) סוכה כח, א.
- 14) רי"ה לא, סע"ב. סנהדרין מא, א.

אמר ריב"ז איני יודע כו', אע"פ שעסק בתורה וכו', כי זה שעסק בתורה הו"ע השייך לטו"ד ואין מזה ראי' להבחי' שלמעלה מטו"ד. והנה גם בחינה זו, מכיון שיש בזה הענין דשכר ועונש (כמובן מזה גופא שאמר ריב"ז איני יודע באיזו דרך מוליכין אותי), מוכח מזה, שיש אפשרויות ויכולת ורשות לכל אדם נתונה¹⁵ גם בנוגע לבחינה זו שבנפש. והיינו שיש עבודה כזו שפועלת גם בעצם הנפש ושעל ידה תהי' כדבעי¹⁶. ובחינה זו שבנפש, וכן העבודה השייכת לבחינה זו, נקראת בשם גורל¹⁷. ועפ"ז מבאר הצ"צ הענין דחלוקת הארץ שע"פ גורל.

ג) וביאור השייכות של ג' הדברים (הגורל בנפש ובעבודת האדם ובחלוקת הארץ), הנה כל הדברים שבעולם ישנם בישראל¹⁸. ובפרט החלק שבעולם השייך בפרט לישראל, וכמאמר חז"ל¹⁹ כשברא העולם חלק הארצות כו' ובחר בארץ ישראל כו' ובחר לחלקו ישראל כו' יבואו ישראל שבאו לחלקי וינחלו את הארץ שבאה לחלקי, שלכן נתן הקב"ה את כל ארץ כנען לאברהם אבינו לו ולזרעו אחריו לאחוזת עולם²⁰. ומזה מובן שהדברים שבארץ ישראל הם בהתאם להדברים שבישראל, וכן לאידך גיסא שהדברים שבישראל הם בהתאם להדברים שבארץ ישראל. ומכיון שבנוגע לא"י, בכיבוש ארץ כנען לעשות אותה ארץ ישראל, היו בה ג' הדברים דגורל רוח"ק ושכל (שהו"ע לרב תרבה גו' ולמעט תמעט גו'), הרי מובן שג' דברים אלו ישנם בישראל, היינו ברוחניות דישאל נוגם זה דרב ומעט, מכיון שישנו (בחלוקת א"י) בנוגע להגוף (שהוא טפל), הרי עאכו"כ שישנו בנוגע להרוחני, הנשמה, שזה העיקר]. ומכיון שהתכלית דישאל הוא כמרו"ל²¹ אני נבראתי לשמש את קוני, הרי מובן, שכל ג' דברים הנ"ל ישנם גם בהענין דלשמש את קוני, בעבודת ה'.

ד) והענין הוא, דהנה נתבאר בהמאמרים דימי הגאולה י"ב וי"ג תמוז²² (אשר הימים האלה באים בהמשך לימי הגאולה), שבישראל יש ג' דרגות. כמו שהם בבחי' מעין גנים, כמו שהם בבחי' באר מים חיים, וכמו שהם באים (ע"י עלי באר ענו לה) לבחי' ונוזלים מן לבנון, ונוזלים הוא מלשון מזל, דמזל שענינו למעלה מחו"ב הו"ע הגורל כמבואר בכ"מ²³. ונתבאר בזה שמעין גנים קאי על הנשמות כמו שהם למעלה קודם שירדו למטה. ואז הם נק' בשם בנות ירושלים, שירושלים מורה

15) לשון הרמב"ם הל' תשובה רפ"ה. וראה שם ה"ד, שבאם לא הי' רשות נתונה, "באי זה דין ואיזה משפט נפרע מן הרשע או משלם שכר לצדיק".

16) להעיר מתור"ש ע' 171. וראה לקר"ש ח"ג ע' 1016.

17) ראה אגה"ק סו"ס ז'. בהנסמן בהערה 10. ד"ה אשרנו שם. — ועפ"ז יל"פ מש"כ בתשובות הגאונים (ווילנא תרמ"ה סנ"ז) אין הגורל אלא מפי שמים שנאמר ע"פ הגורל תחלק הארץ והעובר על הגורל כעובר על עשה"ד.

18) וכמש"נ גם את העולם נתן בלבם (קהלת ג, יא) כו' — לקו"ת במדבר (ה, ב).

19) תנחומא ראה ח. וראה מכילתא בשלח (טו, יז).

20) לך יז, ח.

21) משנה קדושין בסופו.

22) ראה גם ד"ה אז ישיר בלקו"ת (סב, ב ואילך) ואוה"ת פ' חקת (ע' תתס ואילך). ובכ"מ.

23) לקו"ת ר"פ האזינו. ובכ"מ.

על שלימות היראה, וכדאיתא בתוספות²⁴ שירושלים נקרא על שם יראה ועל שם שלם ולכך אין אנו נותנין יו"ד בירושלים (בין למ"ד למ"ם). ולכן הנשמות כמו שהם למעלה נק' בשם בנות ירושלים לפי שאז הם בשלימות היראה. ובאר (מים חיים) קאי על הנשמות כמו שירדו למטה ומלובשות בגופים גשמיים, בדוגמת הבאר שנמצא בעומק הארץ כו'. אמנם ירידה זו היא צורך עלי', שע"י עבודת הנשמה למטה דוקא היא מתעלית בבחי' נעלית יותר מכמו שהייתה קודם ירידתה. וזהו שחורה אני ונאווה בנות ירושלים²⁵, שהנשמות שירדו למטה להתלבש בגוף ונה"ב ואמרות להנשמות שלמעלה שנקראות בנות ירושלים, הגם ששחורה אני, כי ע"י ירידתה לעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו ית'²⁶ היא נעשית בבחי' שחרות שהוא העדר האור לגמרי, מ"מ ע"י ששחורה אני הנה דוקא עי"ז ונאווה, שהיא מתעלית יותר מכמו שהייתה למעלה בהיותה נקראת בנות ירושלים. דכמו שהבאר ע"י שמימיו עוברים את גידי האדמה המעלימים ומסתירים על המים נעשה בהם זיכוך וכו' עד שנעשים מים חיים, שהוא עילוי נעלה יותר מבחי' מעין, וכדאיתא במשנה²⁷ שדוקא מים חיים (משא"כ מעין) מטהרים את ג' טומאות החמורות עד לטומאת מת שהיא אבי אבות הטומאה, עד"ז הוא גם בנוגע להנשמה, שע"י ירידתה למטה והתלבשותה בגוף ונה"ב המעלימים ומסתירים על אור הנשמה כשהיא מתגלית מהכיסוי וההסתר ע"י העבודה דחפרוה שרים כרוה נדיבי העם, שענין החפירה והכרי' הוא הסרת ההעלם והסתר של הגוף ונה"ב המעלימים ומסתירים על אור הנשמה (בדוגמת חפירת וכריית הבאר שהיא הסרת העפר וכו' המעלים ומסתיר על המים), שבעבודה זו שני ענינים. א' ענין ההתבוננות הנק' שרים²⁸, ב' ענין המדות שבלב הנק' נדיבי העם²⁸, שעל ידם בא לסור מרע ועשה טוב בפועל, הנה עי"ז דוקא מתעלית הנשמה למעלה יותר מכמו שהייתה קודם ירידתה, שנעשים בחי' מים חיים (שלמעלה יותר מבחי' מעין גנים), ועד שע"י דוקא באה לבחי' ונוזלים מן לבנון. דזהו שחורה אני ונאווה, שדוקא ע"י שחורה אני נעשה ונאווה. אלא שהכח שיש להנשמה שבגוף לעבודה זו נמשך לה משרשה שלמעלה. דזהו האמירה לבנו"י²⁹ שחורה אני ונאווה בנות ירושלים, שהכח להנשמה שבגוף לברר את השחרות וכו' ולהיות ונאווה הוא ע"י הסיוע שנמשך (להנשמה שבגוף) משרשה שלמעלה הנק' בנות ירושלים.

ה) **ובזה** מובן³⁰ שהשירה עלי באר ענו לה אמרו ישראל לסוף מ' שנה, אף שהבאר ניתנה להם מתחילת ארבעים (כמובא בפירש"י עה"ת³¹), כי ישראל שהיו

24 תענית טז, א (ד"ה הר).

25 שה"ש א, ה. וראה ד"ה זה בלקו"ת (שה"ש ו, ג ואילך). אוה"ת עה"פ. בסה"מ תר"ל. תש"ב. ועוד.

26 תניא פל"י.

27 מקראות ספ"א — הובא באוה"ת חוקת שם (ע' תתסד).

28 ראה אוה"ת שם (ע' תתסד).

29 דיש בזה ב' ענינים — וכמו בפ"י ענו לה (אתדל"ע שלפני ושלאחרי אתדל"ת).

30 ראה אוה"ת שם (ע' תתעא).

31 חקת כא, יז.

במדבר, אף שהיו דור דיעה וכמבואר בארוכה בקבלה³² גדול העילוי שלהם, שהיו נשמות דעולם המחשבה, היינו שגם בהיותם למטה היו בבחי' עולם המחשבה, מ"מ (מצד זה גופא) לא הי' בהם העילוי דבחי' באר מים חיים ונוזלים מן לבנון, כי עילוי זה נעשה ע"י בירור דברים הגשמיים דוקא. וזהו מה שהשירה עלי באר ענו לה אמרו הדור שנכנסו לארץ דוקא (בסוף ארבעים, לפני הכניסה לארץ), כי הענין דא"י הו"ע בירור דברים הגשמיים דוקא שע"ז נעשה עילוי הנ"ל, טובה הארץ מאד מאד³³. ומכיון שדור שנכנסו לארץ עמדו במסירת הנפש והרצון ליכנס לארץ טובה ורחבה, ובפרט בסוף ארבעים שנה שאז כבר הי' להם כל ההכנה שצריכים לזה, ועד שכבר הי' גם כיבוש³⁴ ארץ סיחון ועוג שהיא התחלת ענין הכניסה לא"י (לא רק הכנה והקדמה להכניסה אלא גם התחלת הכניסה. שהרי ארץ סיחון ועוג היא שוה לא"י בנוגע לכמה דינים³⁵), לכן הנה בסוף ארבעים שנה דוקא היו ניסים אלו שפעלו בישראל שיאמרו השירה עלי באר גו'.

1) **והנה** אמירת שירה הנ"ל באה ע"י מסעי בניי (וכמ"ש לפני משם נסעו ויחנו מעבר ארנון גו' ע"כ יאמר גו'³⁶). והוא בדוגמת מה שכללות ענין התומ"צ הוא ע"י נסיעה דוקא, וכמ"ש ב"מ³⁷ וירד הוי' על הר סיני (הנסיעה של הקב"ה) ואל משה אמר עלה אל הוי' (הנסיעה של בניי), וכ"ה בהעבודה של כאו"א מישראל שהתחלת העבודה היא לך מארצך וממולדתך ומבית אביך היציאה מהטבע והרגילות והגסות שלו (וכמבואר בהמשך תרס"ו³⁸ פרטי הענינים דארצך מולדתך ובית אביך), וע"ז דוקא ואברכך ואגדלה שמך והי' ברכה עד אשר ונברכו בך כל משפחות האדמה. וכ"ה גם בנוגע להגילוי דגאולה העתידה, שאז יהי' הענין דונברכו בך כל משפחות האדמה בגילוי ובתכלית השלימות וכמ"ש³⁹ אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכס אחד, שהגילוי דגאולה העתידה הוא ע"י הקדמת הגלות דוקא⁴⁰. וע"ד השירה עלי באר גו' (בהתחלת הכניסה לארץ) שהייתה

(32) נסמן בלקו"ת ר"פ שלח ובכ"מ.

(33) שלח יד, ז. וראה לקו"ת שם.

(34) עפ"מ"כ במדב"ר ס"פ חוקת כיבוש ממש (עכ"פ דסיחון) וז"ל: כיון שלא קיבל סיחון הפילו הקב"ה מפניהם כו' ולא עוד אלא אף אותן שהטמינו עצמן במערות להרגן רמו הקב"ה להר ורצץ אותן שנאמר (תהלים עד) שברת ראשי כו' אז ישרי ישראל כו' — ועפ"ז בטלה מעניקרא השאלה למה פתח בשלום לאחר שנטמנו במערות להרוג את בניי. — וגם ע"פ פשוטות הכתובים — עכ"פ כבר עמדו בגבול ארץ סיחון ועוג והקב"ה כבר אמר ראה נתתי בידך את סיחון גו'. ועוד וג"ז עיקר — בשירת הבאר נכלל השבח ומבמות הגיא — נבו.

(35) כמבואר בדיני עבר הירדן. וראה במדב"ר פ"ז, ח: ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות ומה היא קדושתה כו' ארץ כנען מקודשת מעבר הירדן. וראה ירושלמי ומפרשי המשנה לביכורים פ"א מ"י. רמב"ן דברים ב, כג. אוה"ח לדברים ג, יג. ואכ"מ.

(36) וגם הבאר עצמה ובענין זה עצמו "ירדה לתוך הנחל (ואח"כ) עלי באר מתוך הנחל" (רש"י כאן).

(37) שמו"ר פ"ב, ג. וראה שיחת ט"ז סיון תשל"ה (לקו"ש ח"ג ס"ע 181 ואילך).

(38) סד"ה לך תרס"ו ותרס"ז. וראה גם סד"ה זה דשנת תש"ב ותש"ה.

(39) צפני ג, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א: ילחום מלחמות ה' כו' וקבץ נדחי ישראל כו' אז אהפוך

כו'.

(40) להעיר דלך לך מארצך גו' — הוא ענין דגלות וכן דגאולה (ד"ה לך באוה"ת עה"פ, בסה"מ תרכ"ז).

ע"י ענין המסעות דוקא כנ"ל, עד"ז הוא גם בנוגע להשירה דשירו להוי' שיר חדש [תהלים צו, שהוא המזמור של בעל הגאולה שהותחל ביי"ב תמוז⁴¹] שקאי על השיר שבגאולה העתידה [שלכן נאמר שיר חדש לשון זכר, כי גאולה העתידה היא גאולה שלימה ונצחית שאין אחרי' גלות⁴²], שזה בא ע"י קדימת הגלות דוקא. דענין הגלות הוא (בדוגמת ו) משתלשל מענין דויגרשהו ע"י חטא עה"ד⁴³, ולפנ"ז הענין דמיעוט הירח⁴⁴, אשר ירידה זו הייתה בכוונה תחילה (כמו שמבאר כ"ק אדמו"ר האמצעי⁴⁵ בארוכה בענין נורא עלילה על בני אדם⁴⁶) בכדי שע"י הירידה יהי' אח"כ תכלית העילוי והשלימות בישראל, שע"י יהי' במילא תכלית העילוי והשלימות בכל סדר ההשתלשלות, מתחיל מעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, וכמשל הליווע"ר⁴⁷, שכשרוצים להגבי' על ידו בית וכיו"ב, צריך לאחוז את הליווע"ר בחלק הכי תחתון של הבית, וע"י הגבהת חלק התחתון דוקא יוגבה כל הבית. ועל דרך זה הוא גם בעליית העולמות, אשר על ידי עליית עוה"ז התחתון דוקא נעשה עלי' בכל העולמות, ועלי' באופן דאין ערוך, וע"ד המבואר בהמשך דיום ההילולא⁴⁸ (של בעל הגאולה), שהענין דלמטה עד אין תכלית שייך להענין דלמעלה עד אין קץ.

ז) **וע"פ** הנ"ל יובן מאמר בעל הגאולה⁴⁹ שרק הגוף הלך בגלות ולא הנשמה. דלכאורה הרי איתא בגמרא⁵⁰ שהגלות מבלבל להבנה והשגה, ועאכו"כ להבנה והשגה באופן דלאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא, וא"כ הרי הגלות פועל לכאורה גם על הנשמות. אך אחד הביאורים בזה, על פי מה שאיתא במס' עירובין⁵¹ כיון דכתיב בהו על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו כמאן דקביע להו דמי, דמכיון שהחני' היא על פי ה', לכן (הגם שהיא רק לפי שעה) חשובה היא להיות נידונת קבע. דכמו כן הוא גם בנוגע לזמן הגלות, מכיון שהוא על פי ה'⁵², לכן גם העבודה דתורה

41) ראה קובץ מכתבים לתהלים ע' 114 המנהג לאמר הקאפיטל תהלים המתאים למספר שנותיו — וענין זה הוא גם לאחרי ההסתלקות (ראה רשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר מיום כ' מ"ח תש"ה (נעתקה בהקדמה לד"ה סמוכים לעד פורת, ובלקו"ש ח"ב ע' 496. וראה גם סה"מ י"א ניסן ע' 1 ואילך)). וראה צפע"נ לרמב"ם הל' תשובה (פ"ח, ה"ד) בגדר הזמן לאחר מיתה. וי"ל דבנוגע לצדיקים שהם חיים גם לאחר ההסתלקות — כ"ע מודי. ואכ"מ.

42) ראה תוספות פסחים קטז, ב (ד"ה הכי גרסינן).

43) ראה פתיחת דאיכ"ר ד' (עה"פ והמה כאדם). רשימות הצ"צ איכה ע' 14 (אוה"ת נ"ך כרך ב' ע' א)מג) ואילך. ובארוכה — ד"ה איכה עת"ר (סה"מ עת"ר ע' ריג ואילך).

44) ראה ד"ה איכה שם (ע' ריז). ד"ה ע"כ יאמרו המושלים תרצ"א פ"ב (סה"מ קונטרסים ח"א קצב, א ואילך. סה"מ תרצ"א ע' שיט ואילך).

45) תו"ח תולדות יג, א ואילך. וראה גם איכה שם ש"כל זה (שבה"כ ומיעוט הירח וחטא עה"ד וחורבן ביהמ"ק) לא ה' במקרה ח"ו .. והכל בשביל היתרון אור".

46) תהלים סו, ה. תנחומא וישב ד.

47) תו"א ד, א.

48) באתי לגני ה'ש"ית פ"ב ואילך. (אולי ע"פ ז"ח יתרו לד, סע"ג: לעילא עד א"ס ולתתא עד אין תכלית).

49) ג' תמוז תרפ"ז — נדפס בקוני' יד בתחילתו (סה"מ תרפ"ז ע' קצו). לקו"ד ח"ד תרצב, א.

50) ראה מגילה יב, ב: מיום שחרב ביהמ"ק וגלינו מארצנו ניטלה עצה ממנו ואין אנו יודעים לדון כו'. וראה עירובין סה, א שאפי' טירדא קלה מבלבל כו'.

51) נה, ב.

52) ועפ"ז יומתק המשך הענינים (בהרשימה דג' תמוז) "אבינו מלכנו ית' האָט אונז פאַרטריבן אין גלות

ומצוות⁵³ שבזמן הגלות הוא באופן של קביעות ונצחיות. וענין זה הוא לא חוקה כ"א אפשר להסבירו גם בשכל דנפש האלקית ע"פ המבואר בתניא⁵⁴ שהיחוד הנעשה ע"י לימוד התורה וקיום המצוות הוא נצחי לעולם ועד, והיינו שיחוד נצחי זה (שלמעלה) הוא גם למטה⁵⁵. וענין זה אפשר להסביר גם בהשכל דנפש הבהמית [שהתכלית דלימוד התורה הוא שע"י השכל דנפה"א, יהי' גם השכל דנפה"ב מיוחד ביחוד נפלא⁵⁶ כו'], שמכיון⁵⁷ שכוונה העליונה בהירידה היא לצורך עלי', הרי פשוט שזה שהוריד הוא בעה"ב הן על הירידה והן על העלי'⁵⁸, ומובן שהענין דירידה צורך עלי' הוא בתכלית השלימות, היינו שכל פרט שבהירידה הוא רק בשביל העלי'. ומכיון שהוא ית' הוא עצם הטוב ומטבע הטוב להטיב, ועד שאומרים על זה הלשון טבע כביכול⁵⁹, הרי מובן שזה מה שבחר בירידה גדולה כזו הוא לפי שזוהי הדרך היחידה שעל ידה דוקא אפשר לבוא לעלי' גדולה הלזו. וע"י התבוננות זו פועלים גם בנפש הבהמית שתהי' במנוחת הנפש, ואז הנה לא רק שהנפה"א אינה בגלות אלא שגם נפש הבהמית אינה בגלות, כי גם הכחות דנה"ב (כולל גם כח השכל) הם בתכלית שלימותם, שמצד זה אפ"ל אצלו הבנה והשגה בתורה ועד לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא (גם בזמן הגלות), כי גם מצד נפשו הבהמית הוא במצב של מנוחת הנפש.

ח) **והנה** גם כשלא הגיע לדרגא הנ"ל, כי לא נקלטה עדיין בשכלו הסברה הנ"ל שהירידה בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, ובפרט הירידה שבעקבתא דמשיחא (שבעולם התחתון גופא) שהיא ירידה גדולה ביותר כמבואר בש"ס⁶⁰ וכפי שרואים זה גם במוחש בעיני בשר, היא רק בשביל העלי' שלכן אינה

.. נאָר אונזערע גופים כו" — דמכיון שאבינו זלכנו ית' שלח אותנו בגלות (על פי ה'), לכן רק גופותינו ניתנו בגלות כו'.

וע"פ המבואר לקמן [שזה מה שרק גופותינו הם בגלות הוא מצד זה שהירידה דגלות היא צורך עלי' שתהי' בגאולה העתידה] — יומתק גם מה שמוסיף שם "והוא ית' וועט אונז אויס לייזען כו", שי"ל הכוונה בזה: מכיון שאבינו זלכנו ית' הגלנו מאדמתינו, והטעם למה שהגלנו הוא בשביל העלי' שתהי' כאשר "הוא ית' וועט אונז אויס לייזען כו", לכן "נאָר אונזערע גופים כו".

53) שאז היא חני' ע"פ הוי' — דעבדי אתם ו(במילא) לא עבדים לעבדים (קדושין כב, ב. וש"נ).

54) פכ"ה.

55) אלא שלמטה הוא באותה שעה לבדה כו' (עיי"ש בתניא).

56) ראה תניא פ"ה.

57) ע"פ מ"ש בפנים [שהטעם על זה שגם העבודה שבוה"ג היא באופן של קביעות ונצחיות הוא לפי שהירידה דגלות היא בשביל העלי' שתהי' אח"כ בהגאולה], יש לבאר מה שאמרו בעירובין שם "כיון דכתיב בהו על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו כמאן דקביע להו דמי"

— דלכאורה: מה שנוגע לשם הוא רק "על פי ה' יחנו", ולמה הועתק בגמרא גם "על פי ה' יסעו" ?

אלא — גם "על פי ה' יסעו" מחזק את הקביעות ד"יחנו". והביאור בזה: בעת חנייתן במדבר, שאז נתעכבו מללכת לא"י — הוא דוגמת ענין הגלות; משא"כ בעת נסיעתם, מכיון שאז נתקרב לא"י — הוא מקרב ודוגמת ענין הגאולה,

ומכיון שהכוונה העליונה ("על פי ה'") בהירידה ד"יחנו" היא בכדי שתביא תוספות ב"יסעו", הרי שבהירידה ד"יחנו" יש גם העילוי ד"יסעו" — הקביעות דארץ ישראל.

58) דלא כהטעות דאין בעה"ב יכול להוציא כליו (סוטה לה, א).

59) ראה ד"ה אתה אחד לאדמו"ר האמצעי (ברוקלין, תשכ"ה) ע' 4 ואילך (מאמרי אדמו"ר האמצעי

קונטרסים ע' ה ואילך).

60) סוף מס' סוטה.

ירידה אמיתית⁶¹, אעפ"כ מכיון שהוא רוצה ומצפה להיות בדרגת העלי, הרי עי"ז גופא הוא נמצא בדרגא זו, כמאמר הבעש"ט⁶² שבמקום שמחשבתו ורצונו של אדם שם הוא נמצא. אמנם להיות שישנם ענינים חיצוניים המבלבלים ומסתירים, הנה בזה העצה היעוצה אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש⁶³. תפלה הו"ע ההתקשרות [דזהו מה שאמרו הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו⁶⁴, היינו שכל היום כולו יהי בהתקשרות כזו כמו בעת התפלה, דע⁶⁵ לפני מי אתה עומד], וההכנה הו"ע הכובד ראש, כי ע"י הכובד ראש מתבטלים הדברים המבלבלים. ובפרט ע"פ תורת הרב המגיד⁶⁶ שהכוונה בכובד ראש היא כובד של רישא דכל רישין שהרגש זה בא ע"י ההתבוננות שהנשמה היא חלק אלקה ממעל [בתורת הרב המגיד שם מובא הלשון חלק אלקה ממעל⁶⁷, בלי הוספת תיבת ממש. ובזה רואים את החידוש של רבינו הזקן בספר התניא⁶⁸ שהוא התושב"כ דחסידות חב"ד⁶⁹], הנה עי"ז מתבטלים כל הענינים המעלימים ומסתירים, ותיכף ומיד מתגלה מחשבתו [ששם הוא נמצא, כנ"ל], שמצד מחשבתו הוא בבחי' עלי. ומבחינת המחשבה, שעיקר מחשבה זו הוא בדרגת הנפש שלמעלה מטו"ד, כי מחשבה זו היא עצם ענין האדם וכדאיתא בתקו"ז⁷⁰ מ"ה איהו אדם מחשבה חשב מ"ה כו' דאיהו אדם מחשבה, הנה מבחי' הנפש שלמעלה מטו"ד נמשך אח"כ גם בהשכל שלו, שגם בשכלו נקלטה ההסברה שמכיון שע"פ ה' יחנו כמאן דקביע להו דמי, ועד שזה נמשך אח"כ גם במעשה בפועל.

(ט) **והנה** עד"ז הוא גם בכללות ענין העבודה, שיש בה ג' אופנים⁷¹: העבודה בנוגע לסור מרע ועשה טוב בפועל, שהמעשה הוא העיקר, ועד"ז לרב תרכה גו' ולמעט תמעיט גו', שעבודתו של כל אחד היא לפי אופן חלקו בעולם שניתן לו שצריך לפעול בו בשני הקווין דסור מרע ועשה טוב. למעלה יותר היא העבודה שע"פ רוח הקודש, ובזה נכללו שני ענינים. וכידוע שרוה"ק הוא בחינת מלכות שהיא ספירה העשירית, ולפעמים מבואר (בד"ה ושאתם⁷² מכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע), שרוח הקודש היא בחי' חכמה, שמשם שואבים רוה"ק דבחי' מלכות, [ודוגמת הידוע בפ"י ראשית, ובראשית ב' ראשית, ששתי הבחינות דראשית (חכמה ומלכות) נעשים תיבה אחת], שבזה נכללות כל העשר ספירות, והיינו שהענין דרוה"ק כולל גם

(61) וכפס"ד דהמקלקל ע"מ לתקן מתקן הוא (שבת קה, ב).

(62) הוספות לכתר שם טוב (קה"ת תשל"ג) סל"ח [בהוצאת תשנ"ט סמ"ח] ובהערה שם.

(63) ברכות רפ"ה.

(64) ברכות כא, א. וראה תניא פי"ג (יט, א).

(65) ל' התקשרות והתחברות כו' (תניא ספ"ג).

(66) או"ת ר"פ ויגש. וראה גם שם קח, ג.

(67) שבפסוק (איוב לא, ב) — היינו שג"ז די לההתבוננות הנ"ל דלפני התפלה, ובמילא שייכת גם קודם שמבין הענין דמש.

(68) רפ"ב. ראה בארוכה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר [אגרות קודש שלו ח"ד ע' תד. תז] בביאור הוספה זו.

(69) "קיצורים והערות לתניא" ע' קיח.

(70) ת"י סט (ק"ב, ב).

(71) וי"ל שזהו ג"כ בכל לבבך, בכל נפשך (עשר כחות הנפש), בכל מאדך (גורל).

(72) תרס"ט. וראה לקר"ת לשמע"צ פז, ג. זח"ג סא, א. קה"י בערכו. ולהעיר מאדר"נ פל"ד, ח: עשרה

שמות נקרא רוה"ק כו'.

הבחינות והדרגות שבינתיים דחכ' ומל' דבנפש. ולמעלה יותר היא העבודה דגורל, שגם בזה שני ענינים, כמו שמבאר כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁷³ שני פ' בענין הגורל⁷⁴, א' אמונה, ב' ביטול שלמעלה מהשכל. ששני אופנים אלו הם ב' קצוות, דענין האמונה היא בעיקר בספירת המלכות שהיא למטה וסופא דכל דרגין, והביטול שלמעלה מטו"ד הוא מצד עצם הנשמה שלמעלה מהשכל, שע"י אמונה זו או ביטול זה לא נשאר שום ספק באיזו דרך מוליכין אותו, ודבר ברור הוא שמוליכין אותו לכל טוב, ועד לתכלית שלימות הטוב, ועד שזוכה לעולמך תראה בחיין⁷⁵, שמתגלה אצלו בחי' אך בגורל יחלק את הארץ, למטה מעשרה טפחים, נשמה בגוף.

י) והנה כמו שבחלוקת א"י שבהכניסה לא"י בפעם הראשונה היו ג' הדברים הנ"ל (אך בגורל יחלק את הארץ, על פי ה' ברוח הקודש, ולרב תרבה גו' ולמעט תמעט גו'), וע"י ג' דברים הנ"ל חלקו את הארץ ובאופן שלכ"א הי' גפנו ותאנתו, ובני ישראל היו במנוחה ושלוה איש תחת גפנו ותחת תאנתו⁷⁶, עד"ז יהי' גם עכשיו ע"י מעשינו ועבודתינו, ועוד ביתר שאת ויתר עז מכמו שהי' אז, מכיון שהי' ירידה גדולה ביותר בעקבתא דמשיחא, ובפרט המאסר והגלות של נשמות כלליות נשיאי ישראל, ועד להמאסר וגלות של נשיא ישראל דדורנו (לפני יב"ג תמוז), הנה ע"י הגאולה שלו, אשר לא אותו בלבד גאל הקב"ה כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הק' שומרי מצוה וגם את אשר בשם ישראל יכונה⁷⁷, הרי גאולה זו היא הכנה קרובה וצנור וכלי להמשיך גאולה הכללית של כל בני" בכל מקום שהם, שיהי' שוב פעם כיבוש א"י ובאופן דונתתי שלום בארץ גו' ואולך אתכם קוממיות, ע"י ג' אופני העבודה דגורל רוה"ק ולרב תרבה גו'. והעיקר והיסוד — ע"י ההחלטה בתוקף ובמס"נ וכמאמר בעל השמחה⁷⁸ שענין המס"נ הוא ההחלטה אַזוי און ניט אַנדערש, און אַז איד זאָגט (כאשר יהודי אומר) שהוא מחליט כן, אין נפק"מ איך הי' מצבו ומעמדו ברגע שלפנ"ז, וכפסק הרמב"ם⁷⁹ שמיד כשאומר רוצה אני מתגלה רצונו האמתי מה שכל אחד מישראל רוצה לקיים את רצון הבורא ולעשות כל התלוי בו שיקויים רצון הבורא,

שבוה גם שיקויים רצון הבורא (שהוא עצם הטוב ומטבע הטוב להטיב) להוציא את כאו"א מישראל מהגלות בכל מקום שהוא, ובאופן דואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל⁸⁰, שאופן זה מראה גודל החביבות וגודל האהבה וגודל

73) אוה"ת פינחס ע' א"ס. — וריב"ז לגודל ביטולו ועבודתו בלמד ולימד דתורה לא הי' זה אצלו בהרגש כלל.

74) ראה לקוטי לוי יצחק לתניא ע' לד, לט דגורל בכתר, במל'.

75) ברכות יז, סע"א.

76) מלכים"א ה, ה.

77) מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר לחגיגת י"ב וי"ג תמוז הראשונה — נדפס בסה"מ תפר"ח ע' קמו. בסה"מ תשי"ח ע' 263.

78) סה"ש תשי"ח ע' 112.

79) הל' גירושין ספ"ב.

80) ישע"י כז, יב. וברש"י נציבים ל, ג: כאילו הוא עצמו .. אוהז בידיו ממש איש ממקומו.

ההשגחה פרטית על כאו"א מישראל⁸¹, ויוליכנו קוממיות לארצנו⁸² בקרוב ממש⁸³ בביאת משיח צדקנו.

81) ואף שברש"י שם 'ואף בגליות שאר האומות מצינו כן' — כבר נתבאר בלקו"ש ח"ט ס"ע 180 ואילך שכוונת רש"י בזה היא רק להענין ד"כאילו הוא עצמו" — "ושבתי". אבל בשאר האומות, ה"ושבתי" — הוא רק בנוגע לכללות האומה, עיי"ש באריכות.

82) ארץ ישראל השלימה — כולל הקני הקניזי והקדמוני, וכנאמר בברית בין הבתרים לזרעך נתתי (כבר נתתי. ירושלמי חלה פ"ב, ה"א) את הארץ הזאת גו'. רמב"ם הל' רוצח פ"ח ה"ד (והמקור בספרי יט, ח, ואולי לא הי' זה בגירסת הספרי דהכס"מ. או שיפרש שאינו מוכרח שגם ערי המקלט יהיו בהקני קו"ק. וראה רש"י ורמב"ן עה"פ שם).

83) וכפס"ד הרמב"ם (הל' תשובה פ"ז, ה"ה. וראה אגה"ת פי"א) דישראל עושין תשובה ומיד הן נגאלין.